ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ КОРЕНЕВОЇ СИСТЕМИ РІЗНИХ СОРТІВ ГРЕЧКИ В ПОЧАТКОВИЙ ПЕРІОД

Сидорук Н.М. – студентка 3 курсу заочної форми навчання,
спеціальність "Агрономія"
*Керівник: професор **Шевчук В.К.***
Кафедра захисту рослин та загальнобіологічних дисциплін

В еволюції рослин насіння являє собою найважливіший, а у більшості випадків єдиний засіб збереження у природі видового різноманіття. У рослин у зв'язку із цим виробилося багато пристосувальних властивостей, однією з яких є здатність насіння перебувати у стані спокою, яка дає їм змогу тривалий час зберігати життєдіяльність, а при настанні сприятливих умов проростати і утворювати нове покоління рослин (В.Я. Білоножко, 2005).

Спокій насіння поділяють на первинний і вторинний.

Первинний спокій зумовлюється незрілістю зародка, непроникністю покривів насіння для води і газів, механічними перепонами розвитку зародка, спеціальними вимогами до світла і температурного режиму, присутністю інгібіторів. При первинному спокої насіння не проростає відразу після збирання. Вторинний спокій настає внаслідок втрати насінням здатності проростати під впливом факторів при зберіганні.

Спокій може бути вимушений і органічний. Перший настає внаслідок дії різних факторів навколишнього середовища, що перешкоджає проростанню, найчастіше несприятливої температури та нестачі вологи.

При другому насіння у зрілому стані нездатне проростати навіть за сприятливих для цього умов. Затримка проростання при такому спокої викликається властивостями зародку чи тканин, що його оточують, а саме ендосперму, насіннєвої шкірки, а також оплодня.

Усі прояви органічного спокою поділяють на три групи: екзогенний, ендогенний і комбінований.

Мета нашого дослідження - дослідити інтенсивність росту і розвитку кореневої системи гречки різних сортів в початковий період.

Матеріалом для дослідження послужило насіння сортів гречки Єлена, Роксолана, Кара-Даг, Рубра. Насіння сортів гречки отримували в науково-дослідного інституту круп'яних культур ПДАТУ.

Для вивчення інтенсивності росту і розвитку кореневої системи різних сортів гречки насіння розкладали в рулони з фільтрувального паперу, розміром 25 х 20 см. З верхнього краю олівцем проводили лінію, на яку розкладали досліджуване насіння сортів. Після цього на розкладене на фільтрувальний папір насіння ставили ще один шар фільтрувального паперу, зволожували водою (35 мл. на 1 рулон) скручували в рулон і ставили в стакан.

Повторність досліду трьохкратна. Пророщування насіння проводили в термостаті при $t = 21^0$ С. Біометричні показники визначали на сьому добу.

Математичну обробку даних проводили за Б.А. Доспєховим (1968р.).

Якість насіння гречки залежить від багатьох факторів і насамперед від біологічних процесів, що відбуваються в рослинах, від умов середовища, в якому воно формується.

Корінь у гречки стрижневий, добре розгалужений з великою сіткою довгих тонких корінців, які густо пронизують грунт. У гречки розрізняють первинне, вторинне і придаткове, або стеблове коріння.

За інтенсивністю розвитку головного і бічних коренів розрізняють кілька типів первинної кореневої системи: добре розвинені довгі, добре розвинені короткі, довгі із розгалуженими бічними корінцями, слаборозвинені.

Інтенсивність росту і розвитку кореневої системи досліджуваних сортів гречки була неоднорідною і залежала від сорту (табл. 1).

Таблиця 1

Ріст і розвиток кореневої системи різних сортів гречки в початковий період

№ п/п	Назва сорту	Довжина головного кореня, см	Кількість вторинних корінців, шт.	Маса кореня, шт
1.	Єлена	11,6	34,1	34,2
2.	Роксолана	15,2	52,0	55,0
3.	Кара-Даг	14,7	51,9	42,8
4.	Рубра	10,2	30,8	35,6

Результатами досліджень встановлено, що довжина головного кореня у досліджуваних сортів сягала 10,2-15,2 см.

Кількість вторинних корінців складала 30,8-52 шт, середня маса кореня складала 34.2-55 мг.

Найбільш інтенсивним ростом і розвитком характеризувався сорт Роксолана. Він є перспективним для подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Алексєєва О.С., Тараненко Л.К., Малина М.М. Генетика, селекція і насінництво гречки. – К.: Вища школа, 2004.
2. Білоніжко В.Я. та ін. Виробництво високоякісного насіння гречки. – Миколаїв: Видавництво Ірини Гудими, 2005. – 88 с.
3. Гаврилянчик Р. Ю. Продуктивність гречки залежно від попередників та бактеріальних добрив / Р.Ю.Гаврилянчик // Збірник наукових праць Подільської державної аграрно-технічної академії. – Кам'янець-Подільський: Абетка. 2001. – Вип. 9. – С. 140-142.
4. Гаврилянчик Р. Ю. Попередники гречки в Україні / Р.Ю.Гаврилянчик // Збірник наук. пр. Подільської державної аграрно-технічної академії. – Кам'янець-Подільський: Абетка. 2000. – Вип. 8. – С. 132-134.